

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 24ης Αυγούστου 2006

Για την ψηφιακοποίηση και την επιγραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού υλικού και για την ψηφιακή διαφύλαξη

(2006/585/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 211,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Την 1η Ιουνίου 2005 η Επιτροπή παρουσίασε την πρωτοβουλία i2010, με την οποία επιδιώκεται να βελτιστοποιηθούν τα οφέλη από τις νέες τεχνολογίες των πληροφοριών υπέρ της οικονομικής ανάπτυξης, της δημιουργίας απασχόλησης και της ποιότητας ζωής των ευρωπαίων πολιτών. Η Επιτροπή ανέδειξε τις ψηφιακές βιβλιοθήκες σε καίρια πτυχή της εν λόγω πρωτοβουλίας. Στην ανακοίνωσή της «i2010: Ψηφιακές βιβλιοθήκες» της 30ής Σεπτεμβρίου 2005⁽¹⁾, παρουσιάζει τη στρατηγική της για την ψηφιακοποίηση, την επιγραμμική προσβασιμότητα και την ψηφιακή διαφύλαξη της ευρωπαϊκής συλλογικής μνήμης. Η συλλογική αυτή μνήμη περιλαμβάνει έντυπα (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες), φωτογραφίες, μουσειακά αντικείμενα, αρχαιακά τεκμήρια, οπτικοακουστικό υλικό (εν προκειμένω «πολιτιστικό υλικό»).
- (2) Στα κράτη μέλη θα πρέπει να συστηθούν μέτρα για την εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής αποβλέποντας στη βελτιστοποίηση του οικονομικού και πολιτιστικού δυναμικού της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω του Διαδικτύου (Ιντερνετ).
- (3) Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη ψηφιακοποιημένου υλικού από βιβλιοθήκες, αρχεία και μουσεία. Η επιγραμμική προσβασιμότητα του υλικού θα επιτρέψει στους πολίτες ολόκληρης της Ευρώπης να έχουν πρόσβαση και χρήση του για ψυχαγωγία, μελέτη ή εργασία. Η ποικιλότητα και πολυγλωσσική ευρωπαϊκή κληρονομιά θα αποκτήσει σαφή χαρακτηριστικά στο Διαδίκτυο (Ιντερνετ). Επιπλέον, το ψηφιακοποιημένο υλικό θα μπορεί να χρησιμοποιείται περαιτέρω σε κλάδους όπως ο τουρισμός και η εκπαίδευση, καθώς επίσης και σε νέες δημιουργικές προσπάθειες.
- (4) Εξάλλου, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 15ης-16ης Νοεμβρίου 2004 σχετικά με το πρόγραμμα εργασιών 2005-2006 για τον πολιτισμό, υπογραμμίζεται η συνει-

σφορά της δημιουργικότητας και των δημιουργικών κλάδων στην οικονομική ανάπτυξη στην Ευρώπη, καθώς και η ανάγκη ανάληψης συντονισμένης προσπάθειας ψηφιακοποίησης.

- (5) Στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2005, σχετικά με την κινηματογραφική κληρονομιά και την ανταγωνιστικότητα των συναφών δραστηριοτήτων της κινηματογραφικής βιομηχανίας⁽²⁾, συνιστάται ήδη στα κράτη μέλη η θέσπιση κατάλληλων μέτρων για την αύξηση της χρήσης ψηφιακών και νέων τεχνολογιών στη συλλογή, καταλογογράφηση, διαφύλαξη και αποκατάσταση κινηματογραφικών έργων. Όσον αφορά τα κινηματογραφικά έργα, η παρούσα σύσταση συμπληρώνει σύσταση του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κινηματογραφική κληρονομιά σε διάφορα σημεία.
- (6) Η ψηφιακοποίηση αποτελεί σημαντικό μέσο για την εξασφάλιση ευρύτερης πρόσβασης σε πολιτιστικό υλικό. Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι το μόνο μέσο για να εξασφαλιστεί ότι το εν λόγω υλικό θα είναι διαθέσιμο στις επόμενες γενιές. Κατά συνέπεια, πολλές πρωτοβουλίες ψηφιακοποίησης έχουν επί του παρόντος αναληφθεί στα κράτη μέλη, οι προσπάθειες όμως είναι κατακερματισμένες. Η ανάληψη συντονισμένης δράσης εκ μέρους των κρατών μελών για την ψηφιακοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς τους θα προσέδιδε μεγαλύτερη συνοχή στην επιλογή του υλικού, ενώ θα αποφευγόταν η επανάληψη προσπαθειών στην ψηφιακοποίηση. Θα είχε επίσης ως αποτέλεσμα την επίτευξη ασφαλέστερου κλίματος για τις εταιρείες που επενδύουν σε τεχνολογίες ψηφιακοποίησης. Στην επίτευξη των εν λόγω στόχων θα συνέβαλλαν εποπτικές παρουσιάσεις των τρεχουσών και προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων ψηφιακοποίησης, καθώς και καθορισμός ποσοτικών στόχων για την ψηφιακοποίηση.
- (7) Χορηγίες ψηφιακοποίησης από τον ιδιωτικό τομέα ή εταιρική συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να συμπεριλάβουν ιδιωτικούς φορείς σε προσπάθειες ψηφιακοποίησης και θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω.

⁽¹⁾ COM(2005) 465 τελικό.⁽²⁾ ΕΕ L 323 της 9.12.2005, σ. 57.

- (8) Οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες και μεγάλης κλίμακας εγκαταστάσεις ψηφιακοποίησης μπορούν να περιορίσουν το κόστος της ψηφιακοποίησης, με παράλληλη διατήρηση ή βελτίωση της ποιότητας και επομένως θα πρέπει να ενθαρρύνονται.
- (9) Η ύπαρξη κοινού πολυγλωσσικού σημείου πρόσβασης θα καταστήσει δυνατή την επιγραμμική αναζήτηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς που είναι διάσπαρτη — δηλαδή που φυλάσσεται σε διάφορους τόπους από διάφορους οργανισμούς. Ένα τέτοιο σημείο πρόσβασης θα έχει αυξημένη ορατότητα και θα υπογραμμίζει τα κοινά χαρακτηριστικά. Το σημείο πρόσβασης πρέπει να βασίζεται σε υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως η ευρωπαϊκή βιβλιοθήκη (TEL), όπου συνεργάζονται ήδη οι ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες. Όπου αυτό είναι δυνατό, πρέπει να συνδέεται στενά με ιδιωτικούς κατόχους δικαιωμάτων πολιτιστικού υλικού και με όλους τους ενδιαφερόμενους. Πρέπει, εξάλλου, να ενθαρρυνθεί η ισχυρή στράτευση κρατών μελών και πολιτιστικών ιδρυμάτων για την υλοποίηση ενός τέτοιου σημείου πρόσβασης.
- (10) Μέρος μόνο του υλικού που κατέχουν βιβλιοθήκες, αρχεία και μουσεία βρίσκεται σε ελεύθερη πρόσβαση, υπό την έννοια ότι δεν καλύπτεται πλέον από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, ενώ το υπόλοιπο προστατεύεται από τα εν λόγω δικαιώματα. Δεδομένου ότι τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελούν κείμενο εργαλείο για την τόνωση της δημιουργικότητας, το πολιτιστικό υλικό της Ευρώπης θα πρέπει να ψηφιακοποιηθεί, να καταστεί διαθέσιμο και να διαφυλαχθεί με πλήρη τήρηση των δικαιωμάτων δημιουργού και των συναφών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερα σημαντικά στο πλαίσιο αυτό είναι τα άρθρα 5 παράγραφος 2 σημείο γ), 5 παράγραφος 3 σημείο ιδ) και 5 παράγραφος 5, καθώς και η αιτιολογική σκέψη 40 της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας⁽¹⁾. Οι μηχανισμοί αδειοδότησης σε πεδία όπως αυτό των «ορφανών» έργων — δηλαδή έργων που διαθέτουν δικαιώματα δημιουργού, οι ιδιοκτήτες των οποίων είναι δύσκολο ή και αδύνατο να εντοπιστούν — και έργων εξαντλημένων ή εκτός κυκλοφορίας (οπτικοακουστικών), μπορούν να διευκολύνουν το διακανονισμό των δικαιωμάτων και, κατά συνέπεια, τις προσπάθειες ψηφιακοποίησης και ακολούθως την επιγραμμική προσβασιμότητά τους. Οι μηχανισμοί αυτοί πρέπει επομένως να ενθαρρυνθούν, σε στενή συνεργασία με τους κατόχους των δικαιωμάτων.
- (11) Διατάξεις εθνικής νομοθεσίας ενδέχεται να περιλαμβάνουν φραγμούς στη χρήση έργων ελεύθερης πρόσβασης, π.χ. απαιτώντας διοικητική πράξη για κάθε αναπαραγωγή του έργου. Θα πρέπει να εντοπιστούν όλοι οι παρόμοιοι φραγμοί και να ληφθούν μέτρα για την άρση τους.
- (12) Στο ψήφισμα C/162/02 του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 2002⁽²⁾ προτείνονται στόχοι και ενδεικτικά μέτρα για τη διαφύλαξη ψηφιακού περιεχομένου για τις επόμενες γενιές.
- Ωστόσο δεν υφίστανται, επί του παρόντος, σαφείς περιεκτικές πολιτικές στα κράτη μέλη αναφορικά με την διαφύλαξη ψηφιακού περιεχομένου. Η έλλειψη τέτοιων πολιτικών συνιστά απειλή για την επιβίωση του ψηφιακοποιημένου υλικού και ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια υλικού που έχει παραχθεί σε ψηφιακή μορφή. Η ανάπτυξη αποτελεσματικών μέτρων ψηφιακής διαφύλαξης θα έχει σοβαρό αντίκτυπο, όχι μόνο για τη διαφύλαξη υλικού σε δημόσια ιδρύματα, αλλά και για κάθε οργανισμό που έχει την υποχρέωση ή που επιθυμεί να διαφυλάξει ψηφιακό υλικό.
- (13) Διάφορα κράτη μέλη έχουν εισαγάγει — ή εξετάζουν την εισαγωγή — νομικών υποχρεώσεων, βάσει των οποίων θα απαιτείται από τους παραγωγούς ψηφιακού υλικού να διαθέτουν ένα ή περισσότερα αντίγραφα του υλικού τους σε εντεταλμένο φορέα παρακαταθήκης. Απαιτείται και θα πρέπει να ενθαρρύνεται η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, ώστε να αποφευχθούν μεγάλες διαφορές στους κανόνες που διέπουν την κατάθεση ψηφιακού υλικού.
- (14) Η «ιστοσυγκομιδή» (web-harvesting) είναι νέα τεχνική για τη συλλογή υλικού από το Διαδίκτυο (Ιντερνετ) για σκοπούς διαφύλαξης. Περιλαμβάνει εντεταλμένα ιδρύματα που πραγματοποιούν ενεργή συλλογή υλικού, αντί να περιμένουν την κατάθεσή του, ελαχιστοποιώντας έτσι τη διοικητική επιβάρυνση των παραγωγών ψηφιακού υλικού· θα πρέπει, κατά συνέπεια, να υπάρχει αντίστοιχη πρόνοια στην εθνική νομοθεσία.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

Ψηφιακοποίηση και επιγραμμική προσβασιμότητα

- 1) Να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τυχόν εκτελούμενες και προγραμματιζόμενες ψηφιακοποιήσεις βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων, φωτογραφιών, μουσειακών αντικειμένων, αρχαιολογικών τεκμηρίων, οπτικοακουστικού υλικού (εν προκειμένω «πολιτιστικού υλικού») και να καταρτίζουν εποπτικές παρουσιάσεις της εν λόγω ψηφιακοποίησης, ώστε να αποφεύγεται η επανάληψη προσπαθειών και να προωθείται η συνεργασία και συνέργεια σε ευρωπαϊκή κλίμακα·
- 2) να καθορίσουν ποσοτικούς στόχους για την ψηφιακοποίηση αναλογικού υλικού σε αρχεία, βιβλιοθήκες και μουσεία, επισημαίνοντας την αναμενόμενη αύξηση ψηφιακοποιημένου υλικού που θα μπορούσε να αποτελέσει μέρος της ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης, καθώς και τους διατιθέμενους πόρους από τις δημόσιες αρχές·
- 3) να ενθαρρύνουν την εταιρική συνεργασία μεταξύ πολιτιστικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα, αποβλέποντας στην δημιουργία νέων τρόπων χρηματοδότησης της ψηφιακοποίησης πολιτιστικού υλικού·
- 4) να συγκροτούν και να διατηρούν μεγάλης κλίμακας εγκαταστάσεις ψηφιακοποίησης ως τμήμα κέντρων δεξιοτήτων για ψηφιακοποίηση στην Ευρώπη ή σε στενή συνεργασία με αυτά τα κέντρα·

(1) ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10.

(2) ΕΕ C 162 της 6.7.2002, σ. 4.

- 5) να προωθήσουν μια ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη υπό μορφήν πολυγλωσσικού σημείου κοινής πρόσβασης για το ευρωπαϊκό καταναεμημένο — δηλαδή φυλασσομένο σε διάφορους τόπους από διάφορους οργανισμούς — ψηφιακό πολιτιστικό υλικό:
- α) ενθαρρύνοντας τα πολιτιστικά ιδρύματα, καθώς επίσης και τους εκδότες και άλλους κατόχους δικαιωμάτων και να διαθέτουν το ψηφιακοποιημένο υλικό τους προς αναζήτηση μέσω της ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης,
- β) εξασφαλίζοντας ότι τα πολιτιστικά ιδρύματα, και κατά περίπτωση οι ιδιωτικές εταιρείες, εφαρμόζουν κοινά πρότυπα ψηφιακοποίησης ώστε να επιτευχθεί διαλειτουργικότητας του ψηφιακοποιημένου υλικού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και διαγλωσσική δυνατότητα αναζήτησης·
- 6) να βελτιώσουν τις συνθήκες ψηφιακοποίησης και επιγραμμικής προσβασιμότητας πολιτιστικού υλικού:
- α) δημιουργώντας μηχανισμούς για τη διευκόλυνση της χρήσης «ορφανών» έργων, έπειτα από διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη,
- β) καθιερώνοντας ή προωθώντας, σε εθελοντική βάση, μηχανισμούς για τη διευκόλυνση της χρήσης έργων που είναι εξαντλημένα ή έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία, έπειτα από διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη,
- γ) προωθώντας τη διάθεση καταλόγων γνωστών ορφανών έργων και έργων ελεύθερης πρόσβασης,
- δ) εντοπίζοντας στη νομοθεσία τους φραγμούς στην επιγραμμική προσβασιμότητα και την επακόλουθη χρήση πολιτιστικού υλικού ελεύθερης πρόσβασης, και λαμβάνοντας μέτρα για την κατάργησή τους·
- α) θα περιγράφεται η οργανωτική μέθοδος, με αναφορά των ρόλων και των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων μερών, καθώς και των διατιθέμενων πόρων,
- β) θα περιλαμβάνονται ειδικά σχέδια δράσης, όπου θα περιγράφονται οι σκοποί και θα περιλαμβάνεται χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των επιμέρους στόχων·
- 8) να ανταλλάσσουν μεταξύ τους πληροφορίες σχετικά με τις στρατηγικές και τα σχέδια δράσης·
- 9) να προβούν σε σχετικές προβλέψεις στη νομοθεσία τους, ώστε να επιτρέπεται στα δημόσια ιδρύματα η πολλαπλή αντιγραφή και η μετακίνηση ψηφιακού πολιτιστικού υλικού για λόγους διαφύλαξης, με πλήρη συμμόρφωση στην κοινοτική και διεθνή νομοθεσία όσον αφορά τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας·
- 10) κατά τη θέσπιση πολιτικών και διαδικασιών για την κατάθεση υλικού που έχει δημιουργηθεί αρχικά σε ψηφιακή μορφή, να λαμβάνουν υπόψη τις εξελίξεις σε άλλα κράτη μέλη ώστε να αποφεύγονται μεγάλες αποκλίσεις στις ρυθμίσεις αναφορικά με την κατάθεση·
- 11) να προβλέπουν στη νομοθεσία τους μέτρα για τη διαφύλαξη ιστικού περιεχομένου από εντεταλμένα ιδρύματα χρησιμοποιώντας τεχνικές για συλλογή υλικού από το Διαδίκτυο (Internet), όπως η ιστοσυγκομιδή, με πλήρη τήρηση της κοινοτικής και διεθνούς νομοθεσίας για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας·

Συνέχεια στην παρούσα σύσταση

- 12) να ενημερώσουν την Επιτροπή δεκαοκτώ μήνες ύστερα από τη δημοσίευση της παρούσας ανακοίνωσης στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, και εφεξής ανά διετία, σχετικά με τη δράση που έχει αναληφθεί κάθε φορά στο πλαίσιο της παρούσας σύστασης.

Βρυξέλλες, 24 Αυγούστου 2006.

Για την Επιτροπή
Viviane REDING
Μέλος της Επιτροπής

Ψηφιακή διαφύλαξη

- 7) να θεσπίσουν εθνικές στρατηγικές για τη μακροχρόνια διαφύλαξη και πρόσβαση σε ψηφιακό υλικό, με πλήρη τήρηση της νομοθεσίας περί των δικαιωμάτων δημιουργού, στις οποίες: